

MES SNIJDT AAN TWEE KANTEN

Esdoorn (po) en Lichtenbeek (so) versterken elkaar

Raar maar waar: soms delen onderwijsconcepten een schoolgebouw zonder elkaar ooit inhoudelijk op te zoeken. In Elst verbazen ze zich erover. Basisschool de Esdoorn en Lichtenbeek Elst, een school voor zeer moeilijk lerende kinderen, trekken zoveel mogelijk samen op. Waarom deze innige samenwerking?

TEKST EN FOTOGRAFIE MARTIN VAN ROOIJ

Qua omvang is obs De Esdoorn in Elst een gemiddelde basisschool: 15 groepen en 340 leerlingen, deels – en dat is best opmerkelijk – afkomstig uit Arnhem-Zuid. Dat heeft volgens directeur Vincent Scholte met twee dingen te maken. “Allereerst met het onderwijsconcept dat we aanbieden: het International Primary Curriculum (IPC).”

IPC is een internationaal onderwijsconcept. Het idee is dat kinderen van expats in een land naar een school met IPC gaan en als de ouders verhuizen naar een ander land daar weer moeiteloos kunnen aansluiten bij het aldaar geboden IPC-onderwijs, dat immers overal ter wereld hetzelfde is. Wonen er dan zoveel expats rond Elst? Vincent: “Nee, maar er zit nog een ander aspect aan IPC. Het is een vorm van thematisch onderwijs, waarbij je de vakken zoveel mogelijk met elkaar verbindt. Dus niet meer apart aardrijkskunde, geschiedenis en natuurkunde, maar de vakken verbinden binnen een thema. Dat is een rijke vorm van onderwijs die leerlingen leert zaken met elkaar in verband te zien. We zijn bijvoorbeeld met ruim honderd kinderen naar Schiphol geweest. We vroegen waar Schiphol ligt en waarom het juist daar ligt. Ter plekke deden ze een speurtocht met vragen en opdrachten. Daar praten ze nu nog over.”

Directeur Vincent Scholte van obs De Esdoorn

ONDERGEDOMPELD

Linda van Raaij is teamleider van de locatie Elst van Lichtenbeek, een school voor speciaal onderwijs in de regio Arnhem-Nijmegen waar leerroutes 3 en 4 (zeer moeilijk lerenden) worden aangebo-

VINCENT SCHOLTE:
 “ONZE LEERLINGEN KOMEN IN
 AANRAKING MET LEEFTIJD-
 GENOOTJES DIE MOEILIJK
 LEREN. DAARDOOR GAAN ZE
 BESEFFEN DAT HET NIET VAN-
 ZELFSPREKEND IS DAT JE VAN
 ALLES KUNT EN BEGRIJPT.”

Teamleider Linda van Raaij van Lichtenbeek, locatie Elst (so) en directeur Vincent Scholte van obs De Esdoorn, trekken zoveel mogelijk samen op.

den. “Wij van Lichtenbeek deden aanvankelijk niet mee met IPC, maar tegenwoordig wel. IPC is namelijk sterk gebaseerd op hoe het brein zich ontwikkelt. Binnen het projectonderwijs van IPC worden kinderen zeven weken ondergedompeld in een thema, waardoor ook ónze leerlingen verbanden gaan zien.”

Een deel van de lessen vindt gescheiden plaats, bij andere lessen zitten leerlingen van Lichtenbeek en De Esdoorn bij elkaar. Linda: “Iedere schooldag begint met een halfuur lezen, voor alle leerlingen. Dan zitten de leerlingen door elkaar, ingedeeld op niveau. Sommige zeer moeilijk lerende leerlingen lezen net zo goed of beter dan sommige leerlingen van De Esdoorn, vandaar. Ze trekken zich aan elkaar op. Een ander voordeel: de leerkrachten van Lichtenbeek hebben specifieke expertise in lesgeven aan kinderen die moeilijk leren. Daar kunnen kinderen van De Esdoorn die moeite hebben met leren lezen ook baat bij hebben.”

CARTE BLANCHE

De oorsprong van de innige samenwerking tussen De Esdoorn en Lichtenbeek ligt in 2010. Linda was er nauw bij betrokken. “Hier in dit pand zit een dagopvang voor kinderen van 0 tot 4

met een beperking, De Driestroom, maar een basisschool voor diezelfde doelgroep – kinderen met een beperking dus – zit hier niet. Voor een school moesten ze naar Arnhem-Noord of naar Nijmegen. Kortom: een flinke reistijd en lastig te combineren met andere kinderen binnen het gezin. Ouders hebben toen gevraagd of er niet een onderwijsvoorziening te realiseren viel nabij de opvang en toevallig had De Esdoorn een paar ongebruikte lokalen. In 2010 ben ik hier als leerkracht gestart met een groep met vier meisjes. Ik kreeg carte blanche maar wel een duidelijk doel, namelijk de mogelijkheden om met De Esdoorn samen te werken te verkennen. Intussen sprak het zich rond dat kinderen met een beperking hier naar school konden. Na een jaar zaten we al op twaalf leerlingen. Zes jaar later hebben we er een aparte school van gemaakt, met een eigen BRIN-nummer. Inmiddels hebben we drie groepen met in totaal zo’n 35 leerlingen.”

“Kinderen met een verstandelijke beperking hebben geen verborgen agenda.”

Voordat ze bij Lichtenbeek ging werken, werkte Linda negen jaar als intern begeleider, nota bene op De Esdoorn, veelal met kinderen een verstandelijk ‘rugzakje’. “Ik ken beide soorten leerlingen en heb er bewust voor gekozen te werken met kinderen die moeilijk leren. Kinderen met een verstandelijke beperking zijn

Teamleider Linda van Raaij van de locatie Elst van Lichtenbeek

heel puur en hebben geen verborgen agenda. *What you see is what you get.* Verder vind ik het heel leuk dat je mag onderzoeken wat het beste werkt. Dat vind ik ook eigenlijk ons vak: kijken wat er nodig is om een leerling tot ontwikkeling te brengen.”

VANGNET

De samenwerking tussen De Esdoorn en Lichtenbeek is een mes dat aan twee kanten snijdt, vindt Vincent. “Onze leerlingen komen in aanraking met leeftijdsgenootjes die moeilijk leren. Daardoor gaan ze beseffen dat het niet vanzelfsprekend is dat je van alles kunt en begrijpt. Onze leerlingen maken spelenderwijs kennis met een stuk van de maatschappij waar ze anders niet zo snel mee in contact zouden komen.” Voor de kinderen van Lichtenbeek geldt iets anders, aldus Linda. “De stapjes in ontwikkeling die onze leerlingen zetten zijn klein, maar groter dan ze zouden zijn zonder de samenwerking met De Esdoorn. Onze leerlingen trekken zich aan de leerlingen van De Esdoorn op. Er is zelfs een leerling bij ons die vier dagen per week in groep 3 van De Esdoorn zit en nog maar één dag in de week bij ons. Waarschijnlijk maakt ze binnenkort de overstap naar De Esdoorn. Hoe de ouders dat vinden? Fantastisch, al zijn ze ook een beetje bang dat het niet gaat lukken. Ik denk dat die angst ongegrond is; wij zijn er altijd nog als vangnet.”

GOEDE RESULTATEN

Harde, wetenschappelijke onderbouwing dat het door De Esdoorn komt, kan Linda niet overleggen. “Maar het staat vast dat

al onze leerlingen in Elst beduidend hoger presteren op technisch lezen, leren leren en schrijven dan de leerlijn die wij normaal gesproken moeten volgen. Soms wel drie niveaus hoger. Het kan haast niet anders of het heeft te maken met de uitdaging die wij onze leerlingen bieden, door zoveel mogelijk aan te sluiten bij De Esdoorn. Kijk, een van de pluspunten van het speciaal onderwijs is dat het kinderen met een beperking veel te bieden heeft, ook op het vlak van zorg. Als ik op onze hoofdlocatie in Arnhem ben, kijk ik weleens met lichte jaloezie naar alle faciliteiten daar. Maar wat wij in Elst wél hebben en zij in Arnhem niet, is de samenwerking met De Esdoorn en de resultaten die wij daardoor boeken. Mede daardoor zijn enkele van onze leerlingen uiteindelijk uitgestroomd naar het reguliere voortgezet onderwijs.”

Kan er nog iets beter? Vincent: “Ik weet wel iets. Ik zou willen dat als kinderen van Lichtenbeek uitstromen, ze op een vo-school terecht komen waar ook wordt samengewerkt met het reguliere voortgezet onderwijs. Dat is nu niet het geval. Waar het op hangt? Mijn indruk is dat scholen vaak denken in beperkingen. Ze zien alleen de beren op de weg, niet de mogelijkheden.” Linda: “Het hangt ook vaak op financiën, regels en afspraken. Mensen willen soms alle risico’s afdekken, de hele boel dichttimmeren. Volgens mij moet je gewoon aan de slag gaan. Waar een wil is, is een weg. Er zijn genoeg scholen waar twee lokalen vrij staan. Zet daar twee so-groepen in, zonder verdere inhoudelijke samenwerking met de basisschool, zodat ze aan elkaar kunnen wennen. Ga vervolgens op zoek naar de win-winsituaties, bijvoorbeeld dat alle kinderen in hun eigen omgeving naar school kunnen.” Vincent: “Begin klein en bouw het vandaaruit uit.”

DE KRACHT VAN GEBAREN

Zeer moeilijk lerende kinderen leren gemakkelijker als je de taal ondersteunt met gebaren. Linda spreekt de zinnen ‘Vandaag is het vrijdag. Eerst gaan we werken. Daarna gaan we spelen’ uit terwijl ze bij ieder zelfstandig naamwoord of werkwoord een ander gebaar maakt. “Niet iedereen is auditief ingesteld. Daarom ondersteunen we wat we vertellen visueel. We vertellen ons verhaal als het ware twee keer; daardoor neemt het brein van de leerlingen de informatie beter op. Bij reguliere leerlingen werkt het ook goed, zeker bij kleuters. Die nemen het meteen over. Ouders zijn nog wel eens bang dat gebarentaal de verbale ontwikkeling remt, maar als je genoeg praat bij de gebaren is dat zeker niet het geval. Dan is een en een echt twee.”